

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

10 uncu Birleşim
3 . 6 . 1999 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	152
II. — YOKLAMA	153
III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	153,161
A) GÜNDEMDEŞİ KONUŞMALAR	153
1. — İstanbul Milletvekili Ediz Hun'un, Dünya Çevre Gününe ilişkin gündemdeki konuşması ve Orman Bakanı Nami Çağan'ın cevabı	153:156
2. — Konya Milletvekili Remzi Çetin'in, üniversitelerde meydana gelen olaylara ilişkin gündemdeki konuşması	156:157
3. — Ankara Milletvekili Oya Akgönenç Muğisuddin'in, Balkanlardaki gelişmelere ilişkin gündemdeki konuşması	158:160
B) ÇEŞİTLİ İŞLER	161
1. — Plan ve Bütçe Komisyonuna üye seçimi yapılacağı güne ilişkin Başkanlık açıklaması	161
IV. — ÖNERİLER	160
A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ	160
1. — Bakanlar Kurulu Programının görüşülme günü, saati ve konuşma süreleriyle, gündemdeki sıralamanın yeniden yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi	160:161

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, TEDAŞ tarafından yapılan enerji dağıtım ihaleleri ile devir işlemlerinde yanlış ve usulsüz uygulamalar bulunduğu iddialarına ilişkin gündem dışı konuşmasına, Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen cevap verdi.

Ankara Milletvekili Birkan Erdal, Konya Milletvekili Veysel Candan'ın konuşmasında şahsına, Erzurum Milletvekili İsmail Köse de Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna, Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

İstanbul Milletvekili A. Ziya Aktaş,

Bartın Milletvekili Zeki Çakan,

İçel Milletvekili Turhan Güven,

İstanbul Milletvekili İsmail Kahraman,

Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin konuşmasında diğer parti gruplarını ilzam edici ifadeler kullanması nedeniyle açıklamada bulundular.

Manisa Milletvekili M. Necati Çetinkaya, Türkiye Büyük Millet Meclisinin istikrarlı çalışabilmesi için yapılması gerekenlere ve demokrasinin önemine,

Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt da, fındık üreticilerinin sorunlarına,

ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Başkanlıkça,

Plan ve Bütçe Komisyonunda 1 üyelik için aday olmak isteyen bağımsız milletvekillerinin yazılı olarak müracaat etmelerine,

Bakanlar Kurulu Programının görüşmelerinde söz talebinde bulunan milletvekillerinin konuşma sıralarına,

ilişkin duyuruda bulunuldu.

Başkanlık Divanında boş bulunan üyelikler için yapılan seçim sonucunda:

Başkanvekilliğine, DSP Grubundan Gaziantep Milletvekili Ali Hıkksoy,

Kâtip Üyeliklere,

DSP Grubundan Ankara Milletvekili Melda Bayer, Edirne Milletvekili Şadan Şimşek, İstanbul Milletvekili Cahit Savaş Yazıcı,

DYP Grubundan; Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle, Van Milletvekili Hüseyin Çelik,

İdare Amirliklerine,

DYP Grubundan Ardahan Milletvekili Saffet Kaya,

DSP Grubundan İzmir Milletvekili Hakan Tartan,

Seçildiler.

3 Haziran 1999 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 16.27'de son verildi.

Yıldırım Akbulut

Başkan

Tevhit Karakaya

Erzincan

Kâtip Üye

Mehmet Ay

Gaziantep

Kâtip Üye

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

3 Haziran 1999 Perşembe

BAŞKAN : Yıldırım AKBULUT

KÂTİP ÜYELER : Mehmet AY (Gaziantep), Tevhit KARAKAYA (Erzincan)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10 uncu Birleşimini açıyorum.

II. – YOKLAMA

BAŞKAN – Elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Yoklama için 5 dakika süre vereceğiz. Bu süre içerisinde elektronik sisteme giremeyen milletvekillerinin, salonda hazır bulunan teknik personelden yardım istemelerini, buna rağmen sisteme giremeyen üyelerin ise, yoklama pusulalarını, teknik personel aracılığıyla, 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere geçiyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç sayın milletvekiline söz vereceğim.

İlk olarak, Dünya Çevre Günü dolayısıyla gündem dışı söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Ediz Hun'u davet ediyorum.

Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

III. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. – İstanbul Milletvekili Ediz Hun'un, Dünya Çevre Gününe ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman Bakanı Nami Çağan'ın cevabı

EDİZ HUN (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 21 inci Yasama Döneminin hayırlı olması temennisi içinde, kurulmuş olan yeni hükümetimizi candan kutluyor; ülkemiz için çok başarılı çalışmalar gerçekleştireceğinden emin olarak, sizleri saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Her yıl büyük bir coşku içinde kutladığımız Dünya Çevre Günü'nün anlamı çok derindir. 5 Haziranlar, aslında, tüm günlerimizin beklentisini yansıtmakta ve insanlığı, geleceğe yönelik, doğaya daha müşfik, hoşgörülü ve sevgiyle yaklaşmaya yönlendirme çabasını sergilemektedir.

Varoluştan itibaren, gezegenimiz, değişken denge sistemleriyle çeşitli evrelerden geçmiş ve insanoğlunun hızlı gelişim ve değişimiyle bugünkü çağdaş (muasır) seviyeye ulaşabilmiştir. İnsan-bilimsel adıyla homosapiens- bu, mucize sayılabilecek tekâmül zincirinin son halkasını oluşturmakta ve şüphesiz, doğanın en mükemmel, müstesna varlığını temsil etmektedir. Benliğinde mevcut bulunan düşünce kudretiyle zaman ve mekânı ele geçirmiş olan insan, uzakla yakını birleştiren, geçmişle geleceği birbirine bağlayan olağanüstü bir yeteneğin sembolü sayılmalıdır; ancak, bütün bu üstün değerlere rağmen, insanoğlunun özellikle son yarım yüzyılda karşı karşıya kalmış olduğu nüfus artışı ve buna paralel gelişme göstermiş olan enerji alışverişindeki hızlı büyüme, do-

ğal denge sistemlerinin bozulmasına ve yüzyıllardır düzenini muhafaza edebilmiş çeşitli ekosistemlerin yıkıma uğramasına, büyük bir pres altında kalmasına sebebiyet vermiştir.

Bugün, günümüzde, çevrenin önemi, anlamı çok derindir, biraz önce de ifade etmiş olduğum gibi.

Bizim, dünyadaki yaşamın içindeki mevcudiyetimizin önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum. Hızlı bir gelişme içinde yolumuza devam ediyoruz. Bugün, insanoglu, 5,8 milyarlık nüfusuyla, toplam alanın yüzde 44'ünü kullanmaktadır. Öntümüzdeki kırkbeş elli yıl içinde nüfus ikiye katlanacaktır ve bu durumda, toplam kullanılabilir alanın tamamı kullanılıyor olacaktır. O halde, kaynakların sınırsız olduğunu düşünmek, bizi büyük bir yanlışlığa sevk eder.

Ne yapmamız lazım? Her şeyden evvel, artık, hepimiz, sorumluluğumuzun idraki içinde, bir bütünü parçaları olarak, bir bütünü teşkil ederek, doğanın tahribine neden olan davranışlara karşı ortak hedeflerimizi belirlemek durumundayız. Özellikle de, bunun için, çevre kirlenmeden önlemlerini almamız gerekmektedir. Alternatif enerji sistemlerine, diğer tanımıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık vermemiz lazım. Temiz teknoloji seçmemiz ve kirliliğin ticaretini yapanlara asla müsamaha göstermememiz gerekmektedir. Her zaman, her kesimde, her sektörde çevre eğitime ağırlık vermemiz gerekiyor.

Hulasa etmem gerekirse, ekolojik dengenin yürütmesi, ilerleyebilmesi geleceğe yönelik planlarla gerçekleştirilmelidir. Unutmamalıyız ki, doğa, en temel, ancak, en sınırlı ve en kıstlı sermayemizdir.

Değerli arkadaşlarım, ekonomik büyümeye gelecek yitzyıl içinde sınırlama getirmek zorunda kalacağız. Yaşamımızı yalnız ekonomik rakamlardan oluşan bütçeler değil, biyofiziksel bütçe, diğer bir ifadeyle, doğadan ne kadar kaynak kullanıp çevremize hangi ölçüde atık bırakabileceğimizi gösteren bütçeler belirleyecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EDİZ HUN (Devamla) – Öztür dilerim; vaktimi mi geçirdim? Bir yanlışlık mı oldu efendim?

BAŞKAN – Devam edin efendim...

EDİZ HUN (Devamla) – Teşekkür ederim.

Bugün, bütümenin çevre maliyeti, üretimden elde edilen kazançtan çok daha yüksektir. Ekonomiye, artık kendi sistemleri içinde değil, ekolojik ekonomi kavramı içinde; yani, tüm canlıların yaşam ağından oluşan sistemler zinciri içinde mütalaa etmemiz gerekmektedir; bunun için de, sağduyuya ihtiyacımız var.

Yine unutmamalıyız ki değerli arkadaşlarım, ülkelerin kalkınması ve gelişimi, özgür bir ortamda fikri kudretin ortaya çıkaracağı değişimle mümkün olabilir. Gerçek insanlık hazzı, şüphesiz, gelecek nesillerin mutluluğunu şimdiden hazırlamakla tadılabilir.

Bu duygularımı Yüce Meclisimizin siz çok değerli üyeleriyle paylaşıyor olmanın mutluluğu, kıvancı ve sevinci içinde, sizlere derin saygılarımı arz ediyorum efendim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çevre konusunda duyarlılığımı ve uzmanlığımı bildiğimiz Sayın Ediz Hun'un 5 Haziran Dünya Çevre Günü

nl dolayısıyla yaptığı konuşmaya, Hükümetimiz adına, teşekkür ediyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

Günümüz dünyasının en önemli gündemini oluşturan çevre, dünyada var olan tüm değerleriyle korunması gereken bir bütündür. Çevrenin bozulması ve çevre sorunlarının ortaya çıkması, genellikle insan kaynaklı etkilerin, doğanın ilişkiler sistemini ve dengelerini bozmasıyla başlamıştır. Çevre konusu, artık, bölgesel olmaktan çıkmış evrensel bir boyut kazanmıştır. Günümüzde yaklaşık 6 milyar insanın bugününü ve yakın geleceğini önemli ölçüde etkileyen çevre sorunları, artık, dünyada farklı sosyal ve siyasal özelliklere sahip ülkelerin üzerinde anlaşmak zorunda kaldıkları ortak bir konu haline gelmiştir.

Yüzyılımızın ancak ikinci yarısında boyutlarını, sınır tanımazlığını ve ivediliğini fark edebildiğimiz çevre sorunlarının çözümü için, dünya ülkeleri bir dizi çabanın içine girmiştir. Çevreyle ilgili uluslararası politikaların belirlenmesinin dönüm noktası olan 5 Haziran 1972 Stockholm Konferansı böyle bir çabanın ürünüdür. Bu konferans, 113 ülkenin çevre konusunda yaygın bir platform oluşturması kadar, sorunlara evrensel ve uluslararası düzeyde sahip çıkılması zorunluluğunu göstermesi açısından da son derece önemlidir. Konferansın açıldığı gün olan 5 Haziranın Dünya Çevre Günü olarak kabul edilmesi ve çevre gibi çok önemli ortak bir sorunda tüm dünya ülkelerinin birleşmesi sevindirici bir gelişmedir.

Ülkemizde de sanayileşmeye ve kentleşmeye paralel olarak çeşitli çevre sorunları vardır ve bu sorunlar gittikçe karmaşık bir hal almaktadır. Sonuçları doğrudan canlı yaşamını etkileyen, maliyeti çok yüksek olan çevre kirlenmesi, sadece devletlerin değil, tek tek herkesin üzerinde düşünmesi gereken yaşamsal bir sorundur. Tüketim anlayışından ekonomik faaliyetlere ve yaşam tarzına kadar hemen her alanda her sorumlu bireyin çevre için yapabileceği bir şey mutlaka bulunmaktadır. Çocuklarımıza, dünyamıza ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluk duyuyorsak, hiç olmazsa yaşadığımız yöreyi koruyarak dünyanın kurtarılmasına katkıda bulunabiliriz.

Bugünkü ve gelecek kuşakların ihtiyaç ve beklentilerini tehlikeye atmadan karşılamak şeklindeki tanımlama, kalkınma kavramına ilişkin bir tanımlamadır. Bu çerçevede, kalkınma kavramı, sadece uluslararası alanda adaletli bir kaynak dağılımını değil, aynı zamanda, Sayın Ediz Hun'un da belirttiği gibi, kuşaklar arasında kaynakların adaletli dağılımını da kapsamaktadır.

Ülkemizde henüz sekiz yıl geçmişi olan Çevre Bakanlığı, çevreye ilişkin tutarlı, bütüncül politikalar üretmek, çevre kirlenmesini engellemek, yanlış ve sorumsuz kullanımdan dolayı zarar gören çevreyi iyileştirmek, çevre bilincinin oluşması ve toplumun daha geniş kesimlerine ulaşacak eğitim faaliyetlerinde bulunarak, görev ve sorumluluğunu yerine getirmek için çaba göstermektedir. Çevre alanında faaliyette bulunan gönüllü kuruluşların sorumlu çabaları da her türlü takdirin ötesindedir. Bununla beraber, çevre kirliliği, ulusları ve kuşakları aşan evrensel bir kavram haline gelmiştir.

Çevre kirlenmesi, yok olan canlı türleri, bozulan ekolojik denge gibi insan faaliyetlerinden doğan olumsuz sonuçları tartıştığımız ve çareler aradığımız 5 Haziran Dünya Çevre Günü, kirlenmenin, bozulmanın azalacağı, doğanın özenle korunacağı günlerin hazırlayıcısıdır. Her yıl olduğu gibi bu yıl da, 5 Haziran Dünya Çevre Günü, çeşitli faaliyetlerle değerlendirilecektir. Çevre Bakanlığının organizasyonunda yapılacak toplantılarda çevre konusu tartışılacaktır.

Bu vesileyle, Yüce Meclisimizin değerli üyelerine, korunan bir çevrede mutlu bir yaşam dileyerek, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündem dışı ikinci söz, üniversitelerimizde meydana gelen olaylarla ilgili olarak, Konya Milletvekili Sayın Remzi Çetin'e aittir.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

2. — *Konya Milletvekili Remzi Çetin'in, üniversitelerde meydana gelen olaylara ilişkin gündem dışı konuşması*

REMZİ ÇETİN (Konya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Demokrasi, insan hakları ve istikrar, birbirini tamamlayan unsurlardır; birinin eksikliği diğerini de engeller. Ülkemizde bu unsurların eksikliği, geleceğimizi ipotek altına almıştır. Maalesef, demokrasi ve demokratikleşmeye yönelik müdahaleler artmış, Türkiye, vatandaşını sürekli tehdit unsuru olarak gören ve onu istediği yönde şekillendirmeye çalışan bir ülke konumuna getirilmiştir. Hepimizin ağzımızdan düşürmediği demokrasi tam olarak hayata geçirilememektedir.

Bütün bu menfi gelişmelerden üniversitemiz de payını almış ve Türk üniversiteleri, insan hakları ihlallerinin en ağır şekilde cereyan ettiği mahaller haline gelmiştir. Halbuki, üniversiteler, yükseköğretim gençliğine eğitim ve öğretim veren, bilim üreten ve ürettiği bilimi çeşitli yollarla yayan, yaptıkları araştırmaları ülkenin bilimsel ve teknolojik ortamını oluşturan, ekonomik ve toplumsal konularla ilgili önderlik yapan, tüm görüşlerin açıkça ve kaygısız olarak tartışıldığı en üst düzey bilimsel kuruluşlardır. Ar-ge harcamalarının, gayri safi yurtiçi hâsıla içerisindeki payı binde 4,5 mertebesinde. Bu rakam, gelişmiş ülkelere göre çok düşük bir rakamdır. Ar-ge harcamalarının ve çalışmalarının yüzde 60'tan fazlasını üniversitemiz yapmaktadır. Ülkemizde, yaklaşık 22 000 araştırma personeli bulunmakta olup, 10 000 iktisaden faal nüfusa düşen toplam ar-ge personeli ve araştırmacı sayısı 9,6 ve 7,9 olarak hesaplanmıştır. Üniversitemizle ilgili rakamları incelediğimiz zaman, her bakımdan, beklenenin altında olduğu görülmektedir.

Üniversitemiz, özellikle YÖK Başkanı Kemal Gürüz ve İstanbul Üniversitesi Rektörü Kemal Alemdaroğlu gibi bazı rektörlerimizin marifetiyle, bilim yuvası olma özelliğinden hızla uzaklaştırılmış, insan haklarının, sivil özgürlüklerin ve evrensel diyalog kriterlerinin yok edildiği, insan haysiyetine saygının olmadığı, laikliğin en fazla ihlal edildiği, bir hürriyetler sistemi olan demokrasinin rafa kaldırıldığı yerler durumuna gelmiştir. Basit gerekçelerle, öğretim elemanlarının üniversiteyle ilişkileri kesilmektedir.

Kemal Alemdaroğlu, son marifetleriyle, kılığından kıyafetinden dolayı bir kısım öğrencilerin kütüphanelere bile girmesini yasaklamıştır. Bilim öğrenmek isteyenlere kütüphaneyi kapatan bir kimsenin bugün en büyük geçmişe sahip bir üniversitemizde rektör olması büyük bir talihsizliktir.

Alemdaroğlu'nun marifetleri bitmek bilmiyor. Son yayımladığı kılık kıyafet genelgesinden bazı paragraflar vereceğim; bu cümleler erkeklere ait olanlardır. Kız öğrencilerimizin çıktıkları yetmiyormuş gibi, şimdi de sıra profesör, doçent ve tüm öğretim elemanlarına gelmiştir. İşte, size bazı paragraflar: "Erkekler; elbiseler temiz, düzgün, ütülü ve sade; ayakkabılar kapalı, temiz ve boyalı giyilir. Sandalet ve atkılı ayakkabı giyilmez. Bina içinde ve görev mahallinde baş daima açık bulundurulur. Saçlar kulağı kapatmayacak şekilde uzatılabilir, temiz, bakımlı ve taranmış olur. Her gün sakal traşı olunur ve sakal bırakılmaz. Bıyık tabii olarak bırakılır, uzunluğu üst dudak boyunu geçemez (DSP sıralarından alkışlar) üstten alınmaz, yanlar üst dudak hizasında olur, alt uçları dudak hizasından kesilir. Kravat takılır. Kravatı örtecek şekilde balıkçıyaka veya benzeri stüveterler giyilmez. Bina içinde gömleksiz, kravatsız ve çorapsız dolaşılmaz."

Değerli milletvekilleri, bu hitap... (DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Lütfen... Lütfen efendim...

REMZİ ÇETİN (Devamla) — ...profesör, doçent, yardımcı doçent seviyesinde belirli bir kimliğe ve kişiliğe sahip insanlara yapılmaktadır. Bunun rencide edici bir tutum olup olmadığını yüksek takdirlerinize bırakıyorum. Şu anda yüzlerce öğrenci hakkında disiplin soruşturmaları devam

etmektedir. Geçen günlerde 23 hemşire Selçuk Üniversitesi Hastanesinden atılmıştır. Üniversite hocalarımız gözlem raporları tutmaya mecbur edilmişlerdir. Buna göre, bir öğretim elemanı derse girdiğinde, önce bu gözlem formunu dolduracak; yani, kılık kıyafetine göre öğrencileri tasnif edecek, sonra dersini anlatacak ve ders çıkışında bu formu bölüm başkanına veya dekana teslim edecek. Bu formun dipnotunda -form burada elimizdedir, gözlem formudur, öğrenciye ve hocaya ait kimlik sütunları bulunmaktadır ve ayrıca bir de düşünce sütunu bulunmaktadır, oraya artık hoca ne yazarsa...- şöyle denilmektedir: "Bu form, her ders için, dersi veren öğretim elemanı tarafından eksiksiz doldurulup, günlük olarak, fakülte dekanlığına veya yüksekokul müdürlüğüne teslim edilecektir." Ayrıca, bir de düşünceler kısmı var, orası da dolacak; daha da vahimi, bu görevi ihmal eden öğretim elemanları da soruşturmaya tabi tutulacaktır. Tıpkı öğrenciler gibi, artık, hocalar da disiplin soruşturması kapsamına alınmış durumdadır. Bundan böyle, ar-ge çalışmaları yerine, hocalarımız, öğrencilerini ihbar etme faaliyetini öne almak zorunda olacaklardır; çünkü, Gürüzler, Alem-daroğlular böyle istiyor.

Değerli arkadaşlarım, kılık kıyafetinden dolayı binlerce kamu personelini işten çıkarmak veya istifa mecburiyetiyle karşı karşıya bırakmak, binlerce öğrencimizin öğretim kurumlarıyla ilişkisini kesmek bir marifetse, bunu başarmışlardır, sadıstçe zevk alabilirler; ancak, bir hürriyetler sistemi olan demokrasinin nimetlerini katlederek bunu yapmak ciddi bir hukuksuzluk, kanunsuzluk ve temel insan haklarını hiçe sayma örneğidir.

Sayın Ecevit ve Sayın Cem, her ikisi de yeni kabinenin elemanlarıdır; geçmişte, bugün tartışma konusu yaptığımız hususlarda gerçek bir demokrat gibi görüş belirtmişlerdir. Sayın Ecevit 9 Şubat 1989'da bir gazeteye verdiği beyanatta, kılık kıyafete ideolojik amaçla bile olsa kısıtlama getirilemeyeceğini ifade etmiştir. Sayın Cem, dış dünyayla en fazla temas eden birisi olarak, dünyadaki uygulamaları da yakinen bilmesi münasebetiyle "Gelecek İçin Denemeler" isimli kitabında, çağdaş ve demokrat yorumuyla "laiklik, başörtüsü kullanmanın da kullanmayanın da ortak güvencesi olabilmelidir" demektedir. Dün bu görüşleri savunan sayın siyasilere bugün de bunları savunmalarını beklerdik; maalesef, öyle olmadığını üzülerek görüyoruz.

Değerli arkadaşlarım, Parlamenteoya büyük görevler düşmektedir. Parlamenteonun itibar kazanması, yetkilerini tam kullanması, üstünde başka bir gücün olmadığı gerçeğinin tam tesis edilmesi, 550 milletvekilinin boynuna borçtur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – 1 dakika daha veriyorum.

REMZİ ÇETİN (Devamla) – Parlamenteoya güveni yeniden tesis etmeliyiz. Bu kurumların Meclisin üstünde yetki kullanmasının önüne mutlaka geçmeliyiz.

Son olarak "kamu alanı-sivil alan" ayırımına gidip, insanlarımızı çift kişilikli olmaya itemeyiz. Türkiye Cumhuriyeti, bir egemenler cumhuriyeti değildir; bu cumhuriyeti millet kurmuştur, yaşatacak olan da millettir. (FP sıralarından alkışlar) Bugünün dünyasında, insan hakkı, devlet hakkının da üzerindedir noktasına ve anlayışına gelinmiştir. İnsana ait özgürlükler, devlet egemenliğinden daha yüksek bir mana ifade eder; zira, devlet, millet içindir.

Hepinizi saygıyla selamlarım. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın milletvekilleri, gündem dışı üçüncü söz, Balkanlardaki gelişmelerle ilgili olarak, Ankara Milletvekili Sayın Oya Akgöncü'ye aittir.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

3. — Ankara Milletvekili Oya Akgönenç Muğisuddin'in, Balkanlardaki gelişmelere ilişkin gündem dışı konuşması

OYA AKGÖNENÇ MUĞISUDDİN (Ankara) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime başlarken hepimizi saygıyla selamlıyorum ve bu konuşma imkânını tanıyan Sayın Başkana da özellikle teşekkür ediyorum.

Gündem dışı konuşmamın konusu, Sırbistan ve Kosova'da olanlarla Yunanistan'daki gelişmeler olacaktır. Kosova'daki gelişmeler bir tesadüf değildir. Kosova'yı tamamen Sırplaştırarak ve oranın esas sahibi olan Arnavutlardan arındırmak için yapılan bu özel planın ideolojik çerçevesi ve şablonu Sırp akademisyenler tarafından hazırlanmış, Sırp-Ortodoks kilisesi tarafından manevî zemini pekiştirilmiştir. Bu plan, Miloseviç gibi, büyük siyasi hayaller peşinde koşan Balkan tipi küçük bir diktatörün idaresinde 1989 yılında yürürlüğe geçirilmiştir. Kosova'da bulunan zengin altın madenlerinin de ekonomik faktör olduğu dikkatten kaçmamalıdır.

Burada özellikle dikkatinizi çekmek istediğim hususlar, bu olaylardaki vahamet ve sergilenen kin ve nefretin ölçüstüzlüğüdür. Bu gelişmelerin direkt ve dolaylı etkileriyle diğer politik gelişmeler büyük bir dikkatle izlenmelidir.

Doğrudan etkiler:

1. Kosova, son derece tehlikeli gelişmelerin âdeta kangrene dönüşmüş olduğu noktadır. Burada hem bir ırk yok edilmeye çalışılmaktadır hem de hiçbir sınır tanımayan saldırgan bir ırkçılık, tüm medenî dünyaya meydan okur hale gelmiştir.

2. Kosova'dan sonra kuzeyindeki Sancak da aynı tehlikeli akıbetle karşı karşıyadır. Sancak'ın yüzde 90'ından fazlası Boşnak kökenli insanlardan oluşmakta beraber, Sırlar yönetime hâkimdir ve Kosova'daki uygulamaları burada da sessizce yürütmektedirler.

Arkadaşlar, ben bizzat hem Kosova'da hem Bosna'da hem de Balkanların bütün bölgelerinde buldum; dolayısıyla, bu, aynı zamanda kendi gözlemlerim ve izlemlerimdir.

3. Kosova'nın güneybatısındaki Makedonya ise üçüncü tehlikeli noktadır. Bu ülkenin de yüzde 49'u Arnavuttur; arada küçük bir Türk azınlık da mevcuttur. Makedonya'da Slav asıllı Makedonlar, âdeta Sırları taklit eden bir hava ve tutuma girmişlerdir. Kerhen, Batı'nın insanî yardım gayretlerinin Makedonya toprakları üzerinde oluşmasına rıza göstermektedirler. Kısaca, diyebilirim ki, Makedonya son derece kaygan bir zemindir. Özellikle onun oluşumunda Türkiye'nin büyük bir payı vardır. Türkiye bu konuda çok dikkatli olmalıdır.

4. Macar çoğunluğu olan Voyvodino ile Sırp baskısından bıkan Karadağ'da da olayların patlak vermesi an meselesidir. Yani, bir tanesi düşünce hepsini etkileyen ve domino etkisi olarak bilinen olaylar zinciri Balkanları her an tehdit etmektedir. Balkanlarda tehlike sadece Kosova'da olmayıp, ondan çok daha geniş bir alanı tehdit etmekte ve çok daha yakınımızda bulunmaktadır.

Şimdi dolaylı etkilere geçmek istiyorum.

Yunanlılar, bir NATO ülkesi olmalarına rağmen, sürekli olarak Sırlara yardım etmişlerdir. Bu, bütün Batı güçlerince bilinmektedir.

Kendi topraklarını sığınmacılara açmayan Yunanistan, Arnavutluk'ta göstermelik ufak bir çadırkent kurmuşsa da, Avrupa'dan gelen yardımları aldıktan ve Avrupa basınında epey ses getirdikten sonra, görevlileri toplayıp Yunanistan'a dönmüş ve kamptakileri aç, bulaç ve korumasız olarak kendi kaderlerine terk etmişlerdir.

Şu anda düşünmemiz gereken hususlar:

1. Yunanlıların aniden ve sebepsiz olarak İzmir'in Çeşme Koyunda üstünde yaşanılmayan ufak bir adaya Yunan bayrağı dikme operasyonu hiç de tesadüfî bir olay değildir arkadaşlar.

Burada iki ana hedef güdülmektedir: Birincisi, iki gün sonra Avrupa'da toplanacak olan Avrupa Birliği Zirvesi arifesinde, Türkleri saldırgan politika izleyen bir ülke konumuna getirmek amacı; ikincisi de, Türkiye'nin NATO'nun kullanımına açtığı hava üslerine karşın -biliyorsunuz, Bandırma ve diğer yerlerde 3 tane üs açılmıştır- Türk askeri güçlerinin ve Türk hükümetinin dikkatini başka bir yöne çekmek ve böylece Sırlara yardım etmek gayreti.

2. Kendisi de bir NATO ülkesi olduğu halde, NATO operasyonuna katılmak üzere İtalya'ya gidecek olan Türk uçaklarına Yunanistan üzerinden geçiş izni verilmemektedir. Bu bir engellemedir; bu, Bosna-Hersek olaylarında da aynen tekrarlanmıştır.

Aslında, İstanbul'dan Sarayevo'ya birbuçuk iki saatte varabilirsiniz; fakat, Yunanlıların bu uygulaması yüzünden benim ilk gittiğim yıl -askerî uçakla gitmişim- tam beşbuçuk saatte Bosna'ya varabildik; çünkü, Karadeniz üzerinden gitmek, dönmek icap etti.

3. Yunanlıların Ruslarla yapmakta oldukları askerî anlaşmalar ve Girit'e yerleştirdikleri S-300'ler de dikkate alınacak olursa, Yunanlıların, şu sırada Türkleri âdeta bir kısıkaç içerisine aldıkları gibi bir düşünce ve abartılı bir güven duygusu içerisine girdikleri rahatça gözlenebilir.

4. Buna bir de Güney Kıbrıs üzerinden Suriye ile girişikleri işbirliği durumu eklenince, Türkiye aleyhine bazı sistematik gelişmelerin vahameti kolayca ortaya çıkmaktadır.

5. Rusya'nın yanı sıra Ermenistan'la da işbirliği anlaşması imzalayan Yunanistan, sürekli olarak, İran'a da birlikte çalışma çağrılarını yapmakta ve bunu sağlamak için çaba sarf etmektedir.

Apo davasının başladığı ve Türkiye ile dünyanın tüm dikkatlerinin bu önemli davaya çevrildiği şu sırada, Apo'nun dış mihraklarla yapmış olduğu açıklamaları bu perspektiften incelemeye almakta fayda görmekteyim.

Türkiye içinde partiler ve kurumlar arasında bazı politik sıkıntılarının yaşandığı görüntüsünün medya kanalıyla dış dünyaya yansıdığı bir ortamda, Yunanistan, muhakkak, durumu kendi şartlarına, kendi emellerine uygun bulmuş olmalı ki, bu girişimlerini daha da hızlandırmış, daha da artırmış bulunmaktadır.

6. Sistematik olarak geliştirilen Yunan planı, Sırların Kosova planı ve uygulamalarıyla çok yakından bağlantılıdır. Olaylar, âdeta 1829 Yunan isyanını hatırlatmaktadır. O zaman da bölge içinde en büyük destek ve gayretin Sırlar tarafından Yunanlara verildiğini hatırlamakta yarar vardır. Dış odaklar da, kendi politikalarının bir parçası olarak, Balkanların bu küçük aktörlerini başlarıyla kullanmışlardır. Bu paralelliğin gözden kaçmaması gerektiğine inanmaktayım.

7. Bosna-Hersek'ten sonra, Kosova üzerinde de gizli bir Avrupa-Amerika güç çekişmesinin olduğu bilinmektedir. Gelişmelerde, Avrupa devletlerinin ve NATO üyelerinin olaylara karşı tepki ve tutumlarını dikkatle izlemekte fayda vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, tamamlayınız efendim. Hayli aştınız süreyi.

OYA AKGÖNENÇ MUĞİSUDDİN (Devamla) – Bize çok uzakmış gibi görünen olayların, tahminimizden de yakın tehlikeli oluşumların bir parçası olması ihtimali de oldukça fazladır.

8. Diğer taraftan, Türk hükümetinin aylarca önce başlattığı Balkan çevik gücünün, neden Kosova'daki olayların durdurulmasında veya en azından enterne edilmesinde kullanılmadığı merak edilecek bir husustur.

Kosova gelişmelerinde, Bosna'dakinin tersine, hiçbir rolümüzün olmaması gariptir. Bosna, Zenica'daki başarılı birliğimizin IFOR ve SFOR güçleri içinde yer alması, Arnavutluk olaylarında

Türk birliğinin son derece etkili ve başarılı bir operasyon yürütmesine rağmen, Türkiye, Kosova olayının hiçbir diplomatik sahasında bulunmamaktadır; acaba, bu, nasıl izah edilebilir?

Balkanlar ise, Türkiye'nin stratejik çıkarları açısından son derece önemli bir bölgedir.

Sonuç olarak: Tehlikeli gelişmeleri ve birbiriyle ilgisizmiş gibi görünmesine rağmen birçok olayın birbiriyle bağlantılı olduğunu ve tehlikeli bir yönde gelişmelerin bulunduğunu dikkatlerini-ze sundum. Bu sebeple, bir an önce, yetkililerin, davet edilerek, Genel Kurula hitap etmeleri ve pek çok hususta Meclisi aydınlatmalarının yararlı olacağına inanmaktayım.

Olayları, bilgi ve kararlarınıza arz ediyorum.

Teşekkür ederim. (FP, MHP, ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Başkanlığın Genel Kurula diğer sunuşları vardır.

Danışma Kurulunun önerileri vardır; önce okutup, işleme alacağım; sonra, ayrı ayrı okutup, oylarınıza sunacağım:

IV. – ÖNERİLER

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. – *Bakanlar Kurulu Programının görüşülme günü, saati ve konuşma süreleriyle, gündemdeki sıralamanın yeniden yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi*

Danışma Kurulu Önerisi

No: 4

Tarih: 2.6.1999

Danışma Kurulunun 2.6.1999 Çarşamba günü yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Yıldırım Akbulut

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

DSP Grubu Başkanvekili

MHP Grubu Başkanvekili

Fikret Uzunhasan

İsmail Köse

FP Grubu Başkanvekili

ANAP Grubu Başkanvekili

İsmail Kahraman

Beyhan Aslan

DYP Grubu Başkanvekili

Nevzat Ercan

Öneriler :

1. 4 Haziran 1999 Cuma günü okunacağı Başbakan tarafından belirlenen Bakanlar Kurulu Programının okunmasının ve 7 Haziran 1999 Pazartesi günü yapılacak olan program görüşmeleri ile görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılacak güven oylamasının, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer alması ve bu günlerde sunuşlar ve işaret oyuyla yapılacak seçimler hariç başkaca konuların görüşülmemesi; 8 Haziran 1999 Salı günü Genel Kurul çalışması yapılmaması önerilmiştir.

2. 7 Haziran 1999 Pazartesi günü yapılacak olan Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmelere saat 14.00'te başlanması; hükümet ve siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların 50'şer dakika (bu süre, birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların 10'ar dakika olması, görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Birinci öneriyi okutuyorum:

1. 4 Haziran 1999 Cuma günü okunacağı Başbakan tarafından belirlenen Bakanlar Kurulu Programının okunmasının ve 7 Haziran 1999 Pazartesi günü yapılacak olan program görüşmeleri ile görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra yapılacak güven oylamasının, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer alması ve bu günlerde, sunuşlar ve işaret oyuyla yapılacak seçimler hariç başkaca konuların görüşülmemesi; 8 Haziran 1999 Salı günü Genel Kurul çalışmaları yapılmaması önerilmiştir.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci öneriyi okutuyorum:

2. 7 Haziran 1999 Pazartesi günü yapılacak olan Bakanlar Kurulu Programı üzerindeki görüşmelere saat 14.00'te başlanması; hükümet ve siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların 50'er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların 10'er dakika olması, görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Seçim" kısmına geçeceğiz.

Bu kısımda, komisyonlara üye seçimi yer almaktadır.

III. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) ÇEŞİTLİ İŞLER

1. – Plan ve Bütçe Komisyonuna üye seçimi yapılacağı güne ilişkin Başkanlık açıklaması

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonu için, Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi, adaylarını bildirmişler; bağımsızlara düşen 1 üyelik için de, Tunceli Milletvekili Sayın Bekir Gündoğan aday olmuştur.

1999 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarılarının bir an önce görüşülmesini teminen, Plan ve Bütçe Komisyonunun süratle teşekkül ettirilmesi gerekmektedir.

Adaylarını bildirmemiş olan siyasi parti gruplarının adaylarını bildirmelerine imkân sağlamak için, Plan ve Bütçe Komisyonuna üye seçimini bugünkü birleşimde yapmayacağız; ancak, konunun beklemeye tahammülü olmaması nedeniyle, bu seçim yarınki birleşimde yapılacaktır.

Genel Kurulun bilgilerine önemle arz ediyorum.

Siyasi parti gruplarının, diğer komisyonların üyelikleri için de adaylarını bir an önce bildirmelerini rica ediyorum.

Sayın milletvekilleri, gündemimizde görüşülecek başka konu bulunmamaktadır.

Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının okunması ve Plan ve Bütçe Komisyonuna üye seçimi yapmak için, 4 Haziran 1999 Cuma günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 15.48

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

10 UNCU BİRLEŞİM

3 . 6 . 1999 PERŞEMBE

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Danışma Kurulu Önerisi.

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. — Komisyonlara Üye Seçimi.

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7

SÖZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

— ● —